

Huvudman

Västerviks kommun
kommun@vastervik.se

Ärendet

Tillsyn av grundskolan Ankarsrums skola 7-9 i Västerviks kommun.

Beslut

Föreläggande

Skolinspektionen förelägger med stöd av 26 kap. 10 § skollagen (2010:800) Västerviks kommun att senast **27 oktober 2023** ha vidtagit nedan angivna åtgärder avseende brister rörande anmälan om kränkande behandling och beslut om disciplinära åtgärder. De vidtagna åtgärderna ska senast samma dag skriftligen redovisas till Skolinspektionen.

Om Västerviks kommun inte följer detta föreläggande kan mer ingripande sanktioner komma att aktualiseras.

Beslutet om föreläggande gäller omedelbart enligt 26 kap. 10 § tredje stycket skollagen. Beslutet om föreläggande får enligt 28 kap. 2 och 18 §§ skollagen inte överklagas.

Västerviks kommun ska vidta följande åtgärder

Anmälan om kränkande behandling

1. Se till att vid minst ett tillfälle innan **18 augusti 2023** klargöra skyldigheten för all skolpersonal att vid kännedom om att en elev upplever sig utsatt för kränkande behandling göra en anmälan till rektorn. Huvudmannen ska dokumentera hur och när informationen har förmedlats. Dokumentationen ska ges in till Skolinspektionen i samband med huvudmannens redovisning av vidtagna åtgärder. (2 kap. 34 § andra stycket, 6 kap. 5 och 10 §§ skollagen)

2. Se till att personal som får kännedom om att en elev anser sig ha blivit utsatt för kränkande behandling i samband med verksamheten anmäler detta till rektorn. Rektorn ska dokumentera hur många sådana anmälningar gjorts under perioden **21 augusti till 26 oktober 2023**. Huvudmannen ska även inkomma med fem kränkingsanmälningar om sådana gjorts. Dokumentationen ska ges in till Skolinspektionen i samband med huvudmannens redovisning av vidtagna åtgärder. (6 kap. 5 och 10 §§ skollagen, Lgr 22, 2.8 Rektorns ansvar)

Beslut om disciplinära åtgärder

3. Se till att de disciplinära åtgärder som vidtas har stöd i författningarna. I det ingår att säkerställa att det vid framtida disciplinära åtgärder avseende någon av skolans elever fattas formellt korrekta beslut och att socialnämnden informeras vid beslut om avstängning. Huvudmannen ska i samband med redovisningen av vidtagna åtgärder inkomma med de beslut om avstängningar som fattats under perioden **21 augusti till 26 oktober 2023**. (5 kap. 14-16 §§ och 29 kap. 10 § skollagen [2010:800] tillsammans med 32 § förvaltningslagen [2017:900])

Områden utan konstaterade brister

Skolinspektionen avslutar ärendet i de delar det avser personals agerande vid kränkande behandling, utredning av kränkande behandling samt utredning och åtgärder av ordningsstörande beteende.

Om ärendet

Skolinspektionen har under våren 2023 utifrån inkomna uppgifter inlett en tillsyn av Ankarsrums skola 7-9 i Västerviks kommun.

I tillsynen har Skolinspektionen kontrollerat om verksamheten vid Ankarsrums skola 7-9 följer gällande bestämmelser om delar av området trygghet, studiero och arbetet mot kränkande behandling.

Tillsynen har genomförts genom intervjuer med elever, lärare, personal i elevhälsan och rektorn samt lektionsobservationer 24 och 25 maj 2023. Som en del av tillsynen har även dokumentation granskats, bland annat skolenhetens plan mot kränkande behandling, beslut om disciplinära åtgärder och kränkingsanmälningar.

Huvudmannen har yttrat sig över allt material av betydelse för beslutet.

Motivering av beslutet

Huvudmannen ansvarar för att utbildningen genomförs i enlighet med bestämmelserna i skollagen, föreskrifter som har meddelats med stöd av skollagen och de bestämmelser för utbildningen som kan finnas i andra författningar (2 kap. 8 § skolla-

gen). Vidare ska huvudmannen se till att nödvändiga åtgärder vidtas om det framkommer att det finns brister i verksamheten (4 kap. 7 § skollagen). Huvudmannen ska vidare se till att personalen som har hand om utbildningen i den verksamhet som huvudmannen har ansvar för ges möjligheter till kompetensutveckling och att all personal har nödvändiga insikter i de föreskrifter som gäller för skolväsendet (2 kap. 34 § skollagen).

Föreläggande

Anmälan om kränkande behandling

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Av intervjuer med representanter för elevhälsan och rektorn framgår att all personal som får kännedom om att en elev anser sig utsatt för kränkande behandling inte anmäler det till rektorn. Båda intervjugrupperna uppger att ett fåtal av personalen står för majoriteten av anmälningarna till rektorn och all personal inte alltid anmäler förekomst av kränkande behandling.

Rättslig reglering

Av skollagen framgår att huvudmannen ansvarar för att personalen fullgör de skyldigheter som anges i skollagens kapitel om åtgärder mot kränkande behandling, när den handlar i tjänsten eller inom ramen för uppdraget. (6 kap. 5 § skollagen)

Av skollagen följer att en lärare eller annan personal som får kännedom om att ett barn eller en elev anser sig ha blivit utsatt för kränkande behandling i samband med verksamheten är skyldig att anmäla detta till rektorn. En rektor som får kännedom om att ett barn eller en elev anser sig ha blivit utsatt för kränkande behandling i samband med verksamheten är skyldig att anmäla detta till huvudmannen. Huvudmannen är skyldig att skyndsamt utreda omständigheterna kring de uppgivna kränkningarna och i förekommande fall vidta de åtgärder som skäligen kan krävas för att förhindra kränkande behandling i framtiden. (6 kap. 10 § skollagen)

Enligt läroplanen ska alla som arbetar i skolan aktivt medverka till att motverka diskriminering och kränkande behandling av individer och grupper. (Lgr 22, avsnitt 2.1)

Skolinspektionens bedömning

Skolinspektionen bedömer att Västerviks kommun och verksamheten vid Ankarsumms skola inte uppfyller författningarnas krav när det gäller att anmäla kränkande behandling. Personal som får kännedom om att en elev upplever sig utsatt för kränkande behandling anmäler inte alltid detta till rektorn.

Skolinspektionen finner det anmärkningsvärt att huvudmannen inte säkerställt att personalen anmäler kännedom om kränkande behandling till rektorn då detta var en brist i tidigare tillsynsbeslut från den 22 juni 2022 (dnr 2022:3935). Detta med-

för att alla kränkningar inte kommer till huvudmannens kännedom och att huvudmannen därmed inte kan ta sitt ansvar för att skyndsamt utreda och vidta de åtgärder som krävs för att förhindra kränkande behandling i framtiden.

Beslut om disciplinära åtgärder

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Skolinspektionen har i samband med tillsynen efterfrågat skolenhetens beslut om disciplinära åtgärder och fått del av åtta beslut om avstängning. Av dessa framgår att samtliga beslut saknar motivering och att det inte framgår på vilka grunder rektorn fattat beslut om avstängning. I information till Skolinspektionen inför tillsynen har rektor uppgett att socialnämnden alltid informeras vid ett beslut om avstängning. Av intervju med elevhälsan framgår dock att rektorn inte informerar om alla beslut om avstängningar till socialnämnden och att inte heller någon i elevhälsan gör detta. Av intervju med rektorn framgår att hen förutsatt att kuratorerna informerat socialnämnden om avstängningar avseende vissa elever och att alla avstängningar således inte anmäls vidare.

Av intervju med rektorn framgår att denna vid ett tillfälle i samråd med vårdnadshavare bestämt att en elev ska hållas hemma utan att ett beslut om avstängning fattats. Vid ett annat tillfälle har rektorn erbjudit en vårdnadshavare att hålla eleven hemma istället för att besluta om en avstängning, men då avböjde vårdnadshavaren och rektorn fattade beslut om att stänga av eleven. Samma elev har tidigare fått muntliga varningar, men inga skriftliga varningar. Vidare framgår av intervjuer med elever och rektorn att elever stängs av från skolans kafeteria som en disciplinär åtgärd.

Rättslig reglering

Av skollagen framgår att utbildningen ska utformas på ett sätt att alla elever tillförsäkras en skolmiljö som präglas av trygghet och studiero. (5 kap. 3 § skollagen)

Av skollagen framgår att i grundskolan får rektorn besluta att stänga av en elev helt eller delvis om eleven agerar på ett sådant sätt att andra elevers eller personals säkerhet bedöms vara hotad. Rektorn får även besluta att stänga av en elev helt eller delvis om åtgärder enligt 13 § inte är tillräckligt ingripande eller inte är möjliga att genomföra eller det finns särskilda skäl med hänsyn till elevens beteende, och det är nödvändigt med hänsyn till övriga elevers trygghet och studiero. Eleven ska erbjudas kompensation för den undervisning som han eller hon går miste om på grund av avstängningen. Rektorn får inte uppdra åt någon annan att fatta beslut enligt första eller andra stycket. Ett beslut om avstängning gäller omedelbart om inte annat beslutas. (5 kap. 14 § skollagen)

Av skollagen framgår att beslut enligt 14 § får innebära avstängning endast under den tid som behövs för en skyndsamt utredning av vilka andra åtgärder som kan behövas. En elev får inte stängas av för en längre tidsperiod än en vecka och inte heller vid fler tillfällen än två gånger per kalenderhalvår. (5 kap. 15 § skollagen)

Innan rektorn beslutar om avstängning enligt 14 § ska eleven och elevens vårdnadshavare beredas tillfälle att yttra sig. Rektorn ska informera huvudmannen när han eller hon har fattat ett beslut om avstängning. Om eleven är under 18 år ska även socialnämnden informeras om beslutet. (5 kap. 16 § skollagen)

Av skollagen framgår att i ärenden som avser myndighetsutövning mot någon enskild ska bland annat 32 § förvaltningslagen (2017:900) tillämpas. (29 kap. 10 § skollagen)

Enligt förvaltningslagen ska ett beslut som kan antas påverka någons situation på ett inte obetydligt sätt innehålla en klagörande motivering, om det inte är uppenbart obehövligt. En sådan motivering ska innehålla uppgifter om vilka föreskrifter som har tillämpats och vilka omständigheter som har varit avgörande för myndighetens ställningstagande. (32 § förvaltningslagen)

Av förarbetena framgår att avstängning ska tillämpas med stor restriktivitet. Andra åtgärder för att komma tillrätta med elevens uppträdande ska dessutom ha visat sig otillräckliga. Avstängning är således en yttersta åtgärd för sådana fall då andra åtgärder har prövats men inte fått avsedd effekt. (prop. 2009/10:165 s. 322 f.)

Skolinspektionens bedömning

Skolinspektionen bedömer att beslut om disciplinära åtgärder inte fattas i enlighet med författningarna. Utredningen visar att rektorns beslut inte är motiverade och det framgår därmed inte vilka omständigheter som har varit avgörande för rektorns ställningstagande att stänga av eleven. Vidare framgår av utredningen att socialnämnden inte alltid informeras när rektorn stänger av elever. Avstängning är en ingripande åtgärd som bara ska vidtas i undantagsfall och generellt ska åtgärden tillämpas först när mindre ingripande åtgärder prövats men inte fått avsedd effekt. Skollagen uppställer en rad kriterier för när ett sådant avstängningsbeslut kan fattas. I ärenden som rör myndighetsutövning mot enskild ska även förvaltningslagens bestämmelser tillämpas.

Tillsynen visar även att skolan tillämpar disciplinära åtgärder som inte är förenliga med bestämmelserna i skollagen. Att stänga av elever från att vistas i en del av skolans lokaler är inte en åtgärd som kan vidtas utifrån bestämmelserna i 5 kap. skollagen. Vidare framgår att rektorn inte alltid fattar formella beslut vid avstängning eller låter vårdnadshavare välja därom. Att inte motivera beslut och i vissa fall inte fatta några formella beslut om disciplinära åtgärder samt åtgärder som inte har stöd i författningarna leder till bristande rättssäkerhet för vårdnadshavare och elever.

Val av ingripande

Skolinspektionen får förelägga en huvudman som står under dess tillsyn att fullgöra sina skyldigheter, om verksamheten inte uppfyller de krav som följer av de föreskrifter som gäller för verksamheten (26 kap. 10 § skollagen).

Västerviks kommuns verksamhet vid Ankarsrums skola uppfyller inte författningarnas krav vad gäller anmälan om kränkande behandling samt beslut om disciplinära åtgärder. Det finns därför skäl att förelägga Västerviks kommun att fullgöra sina skyldigheter och vidta åtgärder för att avhjälpa bristerna.

Områden utan konstaterade brister

Personals agerande vid kränkande behandling, utredning av kränkande behandling samt utredning och åtgärder av ordningsstörande beteende

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Av dokumentation och av intervjuer med elever, lärare, representanter för elevhälsan och rektorn framgår att:

- Alla som arbetar i skolan motverkar kränkande behandling av elever genom att agera då en elev utsätts för kränkande behandling.
- För varje anmälan om kränkande behandling som huvudmannen mottar ser huvudmannen till att det startas en utredning där omständigheterna kring de uppgivna kränkningarna utreds och i förekommande fall vidta de åtgärder som krävs för att förhindra kränkande behandling i framtiden.
- Om en elev vid upprepade tillfällen stört ordningen eller uppträtt olämpligt eller om eleven gjort sig skyldig till en allvarigare förseelse ser rektorn till att det startas en utredning där saken utreds. Samråd sker med elevens vårdnadshavare.
- Rektorn ska sedan med utgångspunkt i vad som framkommit i utredningen av eleven som stört ordningen, uppträtt olämpligt eller gjort sig skyldig till en allvarlig förseelse se till att åtgärder genomförs för att få eleven att ändra sitt beteende. Om förutsättningarna för en utredning om särskilt stöd är uppfyllda ska även en sådan utredning inledas.

Rättslig reglering

- 1 kap. 5 § skollagen
- 5 kap. 6 § skollagen
- 6 kap. 5 § skollagen
- 6 kap. 10 § skollagen
- 5 kap. 9 § skollagen
- 5 kap. 10 § skollagen
- Lgr 22, 2.1 Normer och värden

Skolinspektionens bedömning

Av ovan redovisade omständigheter framkommer inte annat än att verksamheten uppfyller författningarnas krav inom dessa områden. Ärendet ska därför avslutas i

dessa delar.

Beslutet har fattats av Christina Hjalmarsson, utredare.

Utredaren Catharina Björk har varit föredragande i ärendet.

I ärendets slutliga handläggning har även utredaren Helena Lanver medverkat.